

Bertolt Brecht'in Epik Tiyatro Anlayışı

İki Dünya Savaşı arasında, Bertolt Brecht'in Marksist anlayışla oluşturduğu, siyasal amaçlı [tiyatro türlerinden](#) olan "epik tiyatro", her şeyden önce göstermecî tiyatrodur [Epik tiyatro](#), gerçekçi-doğalcı akıma karşı çıkan, görünen somut gerçeği değil onun derininde olanı anlatmayı amaçlayan ve bu anlatımı da gerçekleştirmek için yeni biçimler arayan akımların tiyatro sanatı açısından en önemlisidir. Epik tiyatro, yanılsamacı (illüzyonist) tiyatronun seyirciyi sahnedeki karakter ile ve olayın içine çekerek seyirciyi özdeşleştirir. Seyirci oyuna dahil edilir ve seyircide diyalektik bakış açısıyla tiyatrodaki kısmen etkili olur ve bazı kararlar verir. Seyirci ile sahne arasında estetik bir uzaklık (yabancılaştırma) koyup seyircinin oyunun büyümesine kapılmadan oyuna akılcı bir yoldan katılmasını; gözlemci bir kimlikle gerçekliği tarihsel, toplumsal, ekonomik açılarından değerlendirmesini ister.

Epik tiyatro, toplumcu bakış açısını önceler. [Tiyatroyu](#) halk kitlelerinin malı haline getirmeye çalışırken halkın sorunlarını da konu edinen bir anlayışı getirir. Sömürü düzenin haksızlıkları, sınıf çatışmaları, sınıf ayrımı, toplumsal sorunlar, kapitalist ekonominin eleştirisi epik tiyatrodaki başlıca konulardır. Epik tiyatro, sömürü düzenin haksızlıkları ve kapitalist sistemi olumsuzlar ve seyirciyi bir bakış açısı kazandırma, seyircinin başka , seçenekleri düşünmesini sağlama görevini yerine getirir. Bu tiyatrodaki seyirciden etkin eleştirel bir tutum sergilemesi ve bir yargıda bulunması beklenir.

Epik tiyatro, Aristotelesçi olmayan bir tiyatro türüdür. Brecht, epik tiyatroyu canlandıran, taklit eden, seyirciyi yanılsamaya sokan gerçekçi tiyatro düşüncesinin karşısına koyar, tiyatronun yanılsamacı (illüzyonist) yönünü ortadan kaldırır, anlatımcı bir tiyatro olmasını gaye edinir. Bunun için de geleneksel dramatik biçimlemenin aşılmasını önerir. Seyirciyi heyecanları ile değil aklı ile olaya çekmek için olayları doğrudan bir anlatımla iletmeyi esas alır. Bu çerçevede epik tiyatronun yapısı birbirine neden-sonuç ilişkisiyle bağlı olmayan, her birinin ayrı durumlar gösterdiği epizotlardan oluşur. Epik tiyatronun teknik anlamda belirleyici özelliği "yabancılaştırma efektidir. Bu kavram en genel anlamıyla, yanılsamayı kırma, sahnedeki oyunun bir oyun olduğunun seyirciyi hatırlatılması, sahne ile seyirci arasında bir mesafe konulması, seyircinin oyuna ve akla dayanan eleştirel tutumunu bir yana bırakarak duygularına kapılmasının engellenmesidir.

Başlıca yabancılaştırma efektleri şunlardır:

- **Bir anlatıcının bulunması:** Önce oyun seyirciye anlatılır, seyircinin oyunu nasıl izleyeceği konusunda ön bilgi verilir. Böylece, seyirciye sahnedeki gösterinin bir oyun olduğu hatırlatılır.
- **Oyuncular ile seyirciler arasında karşılıklı konuşmaların olması:** Böylece bunun bir oyun, sahnedekilerin oyuncu olduğu hatırlatılır.
- **Projeksiyon ve film makinesiyle sahnedeki perdeye yazılar yansıtılması:** Epik tiyatronun sahneleme tekniklerine getirdiği bir başka yenilik ise, projeksiyon ve film makinesiyle sahnedeki perdeye yazılar yazılmasıdır. Yazılar aracılığıyla seyircinin olaylar, durumlar, konular üzerinde düşünmeleri sağlanır. Ayrıca, bu ; şekilde sahnedeki gösterinin bir oyun olduğu hatırlatılır.